

TÔI LÀ AI giữa dòng đời nghiệt ngã?

Ngọc Ánh

Cuộc chiến đã qua đi hơn 50 năm, nhưng trong lòng mỗi người Miền Nam dù muốn dù không vẫn còn đó những vết sẹo của quá khứ đau buồn, mà người ta khó xóa bỏ hay nguôi ngoai, thậm chí một lời tha thứ cho ai đó để mong hàn gắn một trái tim tan vỡ khi sự tổn thương đã quá sức chịu đựng.

Trước 1975, tôi là công dân của Việt Nam Cộng hòa, được Cô tôi nuôi dưỡng từ tấm bé, gia đình tuy nghèo nhưng cuộc sống vẫn ổn định, anh tôi là một sĩ quan trong quân đội, tuy thời buổi chiến tranh nhưng tôi và bạn bè vẫn được sống hồn nhiên trong lứa tuổi học trò. Tất cả mọi người dân lương thiện đều cảm thấy bình an dù thật sự chiến tranh vẫn dai dẳng ở đâu đó sau ngày chia đôi đất nước, chia hai lần ranh rõ ràng giữa Quốc Gia và Cộng Sản.

Những người thân Cộng thì vượt tuyến ra Miền Bắc, họ gọi là "tập kết", còn ở lại trong Nam tiếp tục hoạt động cho Việt Cộng thì gọi là "nằm vùng". Họ hàng nhà tôi cũng có 2 phe, Cô tôi là người Quốc Gia, anh họ tôi chiến đấu dưới lá cờ của VNCH, họ đã chăm sóc và nuôi dạy tôi suốt 20 năm ở vùng quê yên ổn, trong khi đó gia đình ruột thịt của tôi lại âm thầm hoạt động "trong lòng địch" tại Sài Gòn, là lớp người "nằm vùng" phá hoại chống lại chế độ Miền Nam. Tôi đã không biết điều đó cho đến sau tháng 4/1975, khi nhà tôi ở Sài Gòn trở thành địa chỉ đỏ của thành phố HCM và gia đình tôi là người của bên thắng cuộc với niềm tự hào trong ngày vui đại thắng.

Ba tôi trở về quê và đòi lại đứa con của mình sau 20 năm Cô tôi nuôi dưỡng. Cuộc chia ly và đoàn tụ đầy nước mắt của tôi với tờ khai lý lịch được sang trang sáng sửa trong danh nghĩa "gia đình cách mạng". Tâm trạng ngỡ ngàng rồi hoang mang phần nộ khi ba tôi giận giọng:

- Kể từ bây giờ gia đình Cô là thành phần nguy, thằng Tùng phải bị bắt đưa đi cải tạo càng sớm càng tốt, Cô đừng tìm cách che giấu nó cũng như nín kéo con Ánh ở lại đây.

Có cái gì đó tan vỡ trong trái tim của cô nữ sinh vừa mới lớn. Tôi chưa bao giờ tự hỏi "Tôi là ai?" Nhưng kể từ giây phút đó tôi biết mình nên chọn đứng về phía nào. Tôi là người của VNCH, nghĩa là chấp nhận bên thua cuộc. Chấp nhận Miền Nam mất vào tay CS. Cô dượng khóc hết nước mắt để khuyên tôi nên theo Ba về Sài Gòn tìm tương lai tươi sáng ở tuổi hai mươi đầy rạng rỡ phía trước.

Cuộc chiến kết thúc, nhưng người Miền Nam không hề thấy Hòa Bình, những năm tháng sau đó là một sự thật phũ phàng, phe chiến thắng không che giấu tham vọng thôn tính Miền Nam, họ đã đưa ra những chính sách khác nghiệt để dồn dân chúng vào bước đường cùng, họ tước đoạt cuộc sống vốn ấm no trù phú của Miền Nam để biến từng gia đình phải chịu cảnh đói khổ thiếu thốn, tù đầy bằng những danh xưng mỹ miều "*giải phóng, cải tạo công thương nghiệp, xây dựng đất nước sau chiến tranh*". Những nhà tù mọc dài dài từ Nam ra Bắc để lừa tất cả binh lính chính quyền trong chế độ cũ ra nơi rừng núi heo hút mà họ gọi là "học tập cải tạo" để bị chết lần mòn trong đói khổ bệnh tật, và nỗi đau căm hờn nước mắt nhà tan.

Trong bối cảnh tang thương của Miền Nam trong giai đoạn đó, tôi lại trở thành " người cách mạng" để nghe người ta **tuyên truyền lếu láo** "sức mạnh trong tay tuổi trẻ hôm nay" và đội, đoàn là cánh tay đắc lực của Đảng. Đứng giữa lần ranh "Ngụy và Cách mạng" trong hoàn cảnh trở trêu này. Tôi biết mình là ai? và phải làm gì cho khỏi ray rứt. Ý dựa vào lý lịch gia đình, tôi đã lảng lảng chọn lựa những gì thuộc về vai trò của mình, tôi lên tiếng trước những bất công áp bức, từ việc đuổi người buôn bán nhỏ ở lề đường đến cưỡng chế di dân ra vùng Kinh tế mới xa xôi...

Cuộc họp nội bộ nào cũng có tôi ồn ào tranh cãi:

- Các anh đưa đàn bà con nít ra chốn khỉ ho cò gáy đó làm gì, quăng cho họ vài cây cuốc để lấy sức người biển sỏi đá thành cơm hả? tăng năng suất đâu không thấy, chỉ thấy họ chết dần mòn vì đói khổ bệnh tật rồi lẫn trốn về thành phố, sống lê lét ở vỉa hè...

Tôi âm ức phát điên khi nghe mấy tên cán bộ phường phát biểu như cái máy

- Đó là chánh sách đúng đắn của Đảng, chúng ta chỉ biết chấp hành thôi!
- Một chánh sách tồi tệ thì có.

Tôi luôn bỏ dở cuộc họp ra về trong tâm trạng nghẹn ngào cay đắng. Đảng bộ "*kiếm điểm*" tôi là kẻ ngang ngạnh, "*không biết tiếp thu, không có ý thức giác ngộ cách mạng để vươn lên...*" Tôi biết bàn tay mình nhỏ nhoi không thể che khuất mặt trời, nhưng tôi biết "Tôi là ai?"

Tôi rời bỏ hàng ngũ cách mạng sau vài tháng tham gia, để chọn hướng đi riêng của mình, nói theo ngôn ngữ của Ba, tôi là kẻ phản Đảng. Tôi vừa buồn mà vừa cười:

- Đảng của Ba chớ nào phải của con, cả một chế độ toàn là dối trá gian xảo độc tài và áp bức theo kiểu rập khuôn mà lẽ nào Ba không thấy?
- Đảng là phải chuyên chính vô sản, Đảng là ngọn đuốc dẫn đường đưa đất nước tiến lên theo đường lối XHCN.
- Thừa Ba, con không tin Cộng Sản thương nước thương dân qua những tuyên truyền hoa mỹ đó. Họ chỉ có Đảng, bác Hồ và cái chủ nghĩa độc tài thôi. Con đã đi - đã thấy - và đã biết. Xin lỗi Ba, con không thể yêu bác, yêu Đảng của ba được, con chưa đổ một giọt mồ hôi nào cho cuộc chiến thần thánh vĩ đại này nên con không thể .

Trong bạn bè cũng có nhiều đứa hoàn cảnh giống như tôi, ngày đoàn tụ "*vui sao nước mắt lại trào*", ba tụi nó đi tập kết trở về 30/4/75, người thân hân hoan hội ngộ bước đầu, nhưng sau đó là bi kịch gia đình, những người chồng người cha say men chiến thắng nên mặt mũi lạnh tanh, coi vợ con anh em sống ở Miền Nam như tàn dư của đế quốc, cặn bã của xã hội, họ nghiêng ngả răn đe:

- Bố thương Đảng và thương các con, nhưng đứa nào phản Đảng phản Bố thì không thể tha thứ được.

Bạn tôi có đứa sợ hãi phải vượt biên, có đứa lì ở lại nhưng luôn né tránh bà dì ghẻ Bắc Kỳ và đám con riêng, cũng có đứa khoác áo "thanh niên xung phong" để chờ cơ hội tiến thân yên ấm với đời. Thời buổi nhiễu nhương hỗn loạn, tìm chút hư danh để vinh thân phì gia thì cũng không có gì ngần ngại, khi mình thuộc thành phần con ông cháu cha, cơ hội tốt trong tay thì cứ phát cờ, bất chấp sĩ diện khi dân chúng gọi họ là "cách mạng 30/4" tát nước theo mưa để mưu cầu danh lợi.

Đó là một trong những góc khuất đáng buồn giữa thời buổi vận nước tang thương, mà mỗi thân phận con người Miền Nam bèo bọt như con sâu cái kiến, bị dẫm đạp nhọc nhằn. Nếu trước kia Ba tôi kháng chiến chống Mỹ, thì bây giờ tôi dấn thân vào tổ chức "phản động" để chống kháng-chiến-chống- Mỹ.

Tôi chọn lợi ngược dòng thời cuộc vì tôi biết tôi là ai? Khi bị bắt và khai cung với người cán bộ già cũng trạc tuổi Ba tôi, ông ta không ngớt lời nhiếc mắng:

- Tiếc cho chị đã lầm đường lạc lối đi theo bọn phản động để chống phá cách mạng, là con em trong gia đình có truyền thống tốt đẹp như vậy, đáng lý tuổi trẻ chị phải cùng Đảng xây dựng XHCN mới đúng với lý tưởng mà Ba của chị đã dành hết cuộc đời để theo Bác theo Đảng. Chị giống như Công chúa My Châu đem nỏ thần trao cho giặc một cách ngu ngốc...

Tôi cười lặng lẽ:

- Xin lỗi tôi không thích làm công Chúa, Tôi thích làm ngụy trong mắt các ông thôi. Bởi vì tôi biết tôi là ai?

Rồi ngày ra tòa, tôi lại dõng dạc trước vành móng ngựa "*Yêu nước không có tội*". Sự bướng bỉnh của tôi đã phải trả giá, bị tuyên án 18 năm tù, nhưng vì có gia đình cách mạng nên giảm xuống 14 năm. Cái chủ nghĩa lý lịch lợi hại thật, nó vung chiếc đũa thần xuống con ông cháu cha thì được nhiều ân sủng, mà giáng lên thân phận con em có người thân là ngụy quân ngụy quyền, dù thông minh học giỏi cách mấy cũng bị rút từ vòng gỏi xe, thì mơ chi tới sân trường Đại học. Khốn nạn đến thế là cùng!

Cái rào cản lý lịch thật vô lý bất công và hèn mọn trong giai đoạn đó, một sự thật đáng buồn khi tuổi trẻ Miền Nam phải sống trong chế độ độc tài Cộng Sản. Nên nghe tòa đọc bản tuyên án châm chước đầy lòng độ lượng đó, tôi cay đắng không biết mình có nên cảm ơn Đảng đã nương tay cho đứa con gái "trẻ người non dạ" như tôi trong tờ cáo trạng đầy khắc nghiệt.

Tôi coi như mình đã thua cuộc từ 30/4 khi CS kéo vào chiếm đoạt Miền Nam, và bây giờ tôi lại chấp nhận sự thật là mình thua cuộc lần nữa trước những năm tháng tù đầy thăm thẳm phía trước. Không ai chọn được nơi mình sanh ra nhưng có thể chọn một Tổ Quốc để mình yêu quý, dù bây giờ Miền Nam không còn như xưa nữa, CS đã cố gắng xóa bỏ một thể chế chính trị mang tên VNCH, nhưng trong ký ức của người dân Miền

Nam thì đó là một nền văn minh đầy tính nhân văn tốt đẹp nhất, mà mãi mãi CS cũng không thể nào xây dựng được. Tôi đã chọn lựa để đứng thẳng vì tôi biết mình là ai trong cái lao tù xã hội chủ nghĩa đáng ghét này. Thời gian rồi cũng qua, gần 11 năm "cải tạo" tôi vẫn không thấy mình "giác ngộ cách mạng" chút xíu nào, nhưng thôi kệ, ra tù rồi tính tiếp, làm lại cuộc đời yên phận trong vòng kềm kẹp của xã hội mới hay tiếp tục "ngựa chường trong sân trường?" Có điều tôi chưa bao giờ ân hận về những việc làm "sai trái" đã qua. Nếu có cơ hội làm lại từ đầu thì chắc chắn tôi cũng theo con đường cũ, nghĩa là vẫn "chống kháng chiến chống Mỹ" Vì tôi biết tôi là ai!

Hơn 50 năm trôi qua kể từ ngày 30/4 đáng nguyên rủa ấy, **Cộng Sản đã phá nát đất nước Việt Nam từ mọi lãnh vực, văn hóa suy đồi, đạo đức xuống cấp, tầng lớp cai trị thối nát tham nhũng, từ trên xuống dưới, những vụ án triệu triệu đô của giai cấp tư bản đỏ đã làm nghèo đất nước vốn không còn gì để tự hào, để vinh quang.**

Mãi cho đến hôm nay nhìn lại mình những năm tháng đi qua, cuộc đời nhiều thăng trầm tủi nhục, nhưng vẫn hướng về quê hương ngàn dặm với đau đáu nỗi lòng, **ngày nào dân mình còn sống trong chế độ độc tài của Cộng Sản thì vẫn thấy như mình lỗi đạo với tiền nhân và nợ nần lớp trẻ một lời hứa vẫn chưa thực hiện được.**

- Làm sao để Việt Nam thoát khỏi bàn tay thống trị của Cộng Sản?
- Làm sao để biến giấc mơ Dân Chủ Tự Do thành hiện thực cho thỏa lòng mong đợi của đồng bào tôi?

Giữa dòng đời ngược xuôi trăm nẻo, không phải dễ dàng gì khi tìm một lối đi an toàn cho tất cả chúng ta... Dù biết mình kiên cường trong cuộc chiến không cân sức, nhưng đôi khi cũng tuyệt vọng buồn rầu tự hỏi Tôi là ai trong nỗi cô đơn lạc lõng này.

Hơn nữa thế kỷ trôi qua, thời gian quá dài cho một đời người dẫu bề, và **công cuộc đấu tranh vì một Việt Nam không có Cộng Sản vẫn còn đang tiếp diễn từng ngày.** Với niềm tin về một tương lai tươi sáng vẫn luôn là động lực thôi thúc cho tất cả chúng ta tiến về phía trước. Để khẳng định mình là ai cho

câu hỏi kiếp người.

Ngọc Ánh
Tháng 4/2026